

Під зовнішньоекономічною діяльністю розуміють сукупність напрямів, форм і методів торговельно-економічного, науково-технічного співробітництва, а також кредитних і валютно-фінансових відносин країни з іноземними державами з метою ефективного використання переваг міжнародного поділу праці.

Зовнішньоекономічна діяльність є важливою і невід'ємною сферою господарської діяльності підприємств, фірм, всіх учасників ринкових відносин. Її розвиток є пріоритетним для багатьох держав світу. У статті буде представлено теоретичне обґрунтування зовнішньоекономічної діяльності, аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств України, а також представлені шляхи поліпшення зовнішньоекономічної діяльності підприємств України.

Управління зовнішньоекономічною діяльністю - це системний вплив на об'єкт - виробничі структури, фірми, організації, колективи людей для забезпечення їх життєздатності, узгодженості в роботі і досягнення кінцевого результату. Важливим елементом управління зовнішньоекономічною діяльністю є цілеспрямованість, яка виступає як передбачення результатів управлінської діяльності.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств є фундаментом для зовнішньоекономічної діяльності України, саме на підприємства припадає 80% загальної частки операцій. Тому дане дослідження є актуальним під час бурхливого зростання світової торгівлі, а місце і значущість України в ній має величезний вплив на розвиток національної економіки. Від ефективності експортних та імпорتنих операцій підприємств залежить розвиток зовнішньоекономічної діяльності, а, отже, і економіки України в цілому.

Література.

1. Волченко Н.В. Управління зовнішньоторговельною діяльністю: теоретичний аспект / Н.В. Волченко // Вісник СНАУ. Серія «Економіка та менеджмент» – 2010.
2. Карпенко М.О. Удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві – 2010.
3. Стаднік М.О. Аналіз підходів до оцінки та визначення ефективності ЗЕД підприємств / М.О. Стаднік // Вісник Хмельницького національного університету – 2011.

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ СУДНОПЛАВНИХ КОМПАНІЙ

*Хаймінова Ю. В., к.е.н., доцент
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Діяльність підприємств морегосподарського комплексу є різноманітною, що обумовлює специфіку їх фінансових потоків. В науковій літературі досліджуються формування та управління грошовими потоками, які виникають

в результаті інвестиційної діяльності судноплавних компаній (СК). Проте, важливим залишається питання оптимізації фінансових потоків від основної та фінансової діяльності СК.

Відповідно до прийнятної класифікації [2] фінансові потоки судноплавних компаній слід розподіляти на:

- внутрішні (пов'язані з розрахунками з постачальниками та замовниками) та ті, які виникають в процесі взаємодії з зовнішнім середовищем (бюджетом, банками, спеціалізованими фондами, страховими компаніями, фондовими біржами тощо);

- вхідні фінансові потоки судноплавної компанії (пов'язані з отриманням фрахтового доходу, доходу від оренди суден, доходу від продаж палива фрахтувальнику при вході судна в тайм-чартер, повернення податків, демереджу, доходу від продажу суден, страхові виплати тощо) та вихідні потоки судноплавної компанії (сплата податків, виплати за кредитами, виплати партнерам (брокерам), чартер суден, диспач, витрати на заробітну плату, паливо, матеріальні ресурси, плата менеджментській компанії, соціальні виплати, страхування, сплата відсотків за кредитом, витрати, пов'язані з придбання суден секонд-хенд, плата за будівництво нових суден тощо). При реєстрації суден під національним прапором утворюється два кінцевих грошових потоки: 1) виторг СК, що забезпечує покриття поточних витрат і формування фонду капіталізації; 2) податкові відрахування, які беруть участь в оптимізації державних програм соціального розвитку [4]. При створенні міжнародного реєстру суден до вихідних фінансових потоків включається потоннажний збір;

- збалансовані та незбалансовані. Особливістю фінансових потоків є необхідність їх узгодженості. Незбалансованість фінансових потоків у часі – превалювання вихідних фінансових потоків над вхідними призводить до збитковій діяльності підприємств морегосподарського комплексу та СК, зокрема. Фінансові потоки судноплавних компаній визначаються періодом навігації та експлуатації судна. Якщо судно знаходиться в експлуатації, то генерує позитивний грошовий потік. При завершенні навігаційного періоду або в позаексплуатаційний період формуються від'ємні грошові потоки;

- фінансові потоки по компанії в цілому та за окремими суднами.

- легальні та тіньові фінансові потоки. Прозорість фінансової діяльності певною мірою визначає інвестиційну та кредитну привабливість компанії, а отже потенціал її ефективної діяльності на фрахтовому ринку.

На розмір фінансових потоків впливають зовнішні та внутрішні чинники. Фінансові потоки формуються в результаті взаємодії чотирьох пов'язаних ринків, якими є світовий фрахтовий ринок, світовий чартерний ринок, ринок купівлі-продажу суден та ринок суднобудування [1]. Розмір фінансового потоку певним чином залежить від потенціалу сегмента ринку, на якому судноплавна компанія здійснює свою діяльність, та власної конкурентної позиції на ньому.

Внутрішні чинники, які впливають на розмір фінансового потоку судноплавної компанії, – це, перш за все, система управління витратами компанії.

Розмір вхідного фінансового потоку СК визначають прямі фактори, які безпосередньо пов'язані з отриманням доходу від операційної діяльності, та специфічні (типові умови договору тайм-чартеру, використання бюджету часу судна та флоту, склад флоту компанії та його технічний стан тощо). Серед чинників, які впливають на розмір грошового потоку, слід визначити також ефективність паливо використання [2]. Даний фактор визначається як співвідношення обсягу транспортної роботи за рейс (обсяг перевезеного вантажу в тонах) та вартості витраченого на перевезення палива. Оскільки при його розрахунку за певний календарний період при наявності великої кількості баластних переходів ефективність паливо використання прагне до нуля. Даний показник допомагає оцінити ступінь злагодженості роботи фрахтових менеджерів компанії, їх вміння використовувати вантажопідйомність судна і послідовно шукати вантаж для перевезення, щоб уникнути баластних переходів. Мобільність флоту (можливість судновласника працювати в тих сегментах фрахтового ринку, де спостерігається сприятливіша ринкова кон'юнктура) також впливає на можливість отримувати дохід в умовах мінливості кон'юнктури фрахтового ринку та кризових явищ. Повнота страхового покриття ризиків судноплавної компанії впливає на вірогідність недоотримання доходів або настання збитків.

Таким чином, фінансовий потік відображає всі аспекти діяльності СК. Неоднорідність фінансових потоків обумовлює необхідність їх структуризації та визначення чинників впливу з метою їх ефективного управління.

Література.

1. Жихарева В.В. Теория и практика инвестиционной деятельности судоходных компаний: монография / В.В. Жихарева. – Одеса: ИПРЕД НАН України, 2010. – 480 с.
2. Стрельникова А.В. Методический подход к оценке эффективности инвестиций в судоходные компании : автореф. дис. к.э.н. Специальность 08.00.05: «Экономика и управление народным хозяйством (управление инновациями и инвестиционной деятельностью)» / А.В. Стрельникова. – Владивосток, 2009. – 23 с.
3. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента / И.А. Бланк. – Т. 2. – К.: Ника-Центр, «Эльга», 2000. – 512 с.
4. Николаева Л. Л. Принципы устойчивого развития судоходных компаний в глобальном рынке морской торговли: монография / Л. Л. Николаева. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2008. – 353 с.